

hieraan via een aantal te hanteren criteria vorm te geven. Juist de onmogelijkheid hiervan vanwege het ene ijkpunt maakt het volstrekt onmogelijk om dit goed te kunnen doen, tenzij — nogmaals — je dit zou doen zoals wij het voor de zelfstandigen doen. In dat geval is de toedeling een rechtvaardige zaak, maar dit duurt verschrikkelijk lang en dat hebben wij geweten.

De heer Heijmans heeft ook zijn dank onder woorden gebracht, waarvan akte. Ik ben blij dat de heer Van de Zandschulp die meestal wel een taak heeft bij de behandeling van dit soort wetsontwerpen, een bijzonder nuttige functie heeft vervuld door de heer Heijmans te informeren hoe het precies zat met de f 85. Het is inderdaad f 68. Dit soort bedragen rond je gemakshalve af naar f 70. Dit probleem is in ieder geval, dank zij de heer Van de Zandschulp opgelost, waarvoor ik mijn waardering uitspreek.

Wij kunnen nog lang discussiëren over wat de Raad van State bedoelt en wat ik had moeten doen. Ik wil dit niet doen. De heer Heijmans vraagt om in het vervolg wat alerter te zijn. Een vervolg op deze éénmalige uitkering komt niet meer, dus in dat opzicht hoef ik niet alerter te zijn, tenzij er weet ik wat gebeurt. In het algemeen wil ik graag zijn aanbeveling om alert te zijn, volgen. Of ik het, als de omstandigheden hetzelfde zouden zijn, dan anders zou doen dan ik het nu heb gedaan, waag ik te betwijfelen. Hij zegt dat ik erg afhoudend ben geweest. Tot op zekere hoogte is dat juist. Het is ook om die reden dat ik geen eigen voorstel heb gedaan. Dat betekent overigens niet dat ik er rouwig om ben dat wij er op deze manier vanaf zijn. In tegendeel, ik denk dat dit goed is.

De heer Franssen onderstreept nog een aantal zaken, die in onze discussie naar voren zijn gekomen. Ik erken dat een goede voorlichting op haar plaats is, vooral nu het gaat om een extra factor in het geheel. Dit is echter al verzekerd en de wijze van behandeling van zaken als de onderhavige vormt op zichzelf al een garantie voor een goede uitvoering.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

De **Voorzitter**: De aanwezige leden

van de fracties van de PvdA, de PSP en de CPN wordt aantekening verleend, dat zij geacht wensen te worden tegen het wetsvoorstel te hebben gestemd.

Aan de orde is de behandeling van het wetsvoorstel **Samenvoeging van de Raden van Arbeid en de Sociale Verzekeringsbank tot één organisatie (19545)**.

De beraadslaging wordt geopend.

De **Voorzitter**: Ik geef het woord aan mevrouw Jaarsma-Buijserd die ik gelukwens met het feit dat zij haar maidenspeech houdt.

□

Mevrouw **Jaarsma-Buijserd** (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! "Heel lang geleden was er eens een keizer, die zo grenzeloos veel van nieuwe kleren hield dat hij al zijn geld besteedde aan pronkgewaden. Hij trok zich niets aan van zijn leger, bekommerde zich evenmin om de schouwburg, ja, het was zo met hem gesteld dat hij alleen dan uit rijden ging als hij de kans had met mooie kleren te pralen. Voor ieder uur van de dag had hij een andere jas en, zoals men van een koning zegt "Hij is in de ministerraad", zo kon men van hem altijd zeggen: "De keizer is in zijn kleedkamer"."

Zo, Voorzitter, begint het sprookje van Hans Christian Andersen: "De nieuwe kleren van de keizer.". Nu is het volgens sommigen niet de eerste keer dat er in de politiek sprookjes worden verteld en het is bepaald niet mijn bedoeling om in die school furore te maken. Toch biedt juist dit sprookje een uitgelezen gelegenheid om het aan de orde zijnde wetsvoorstel op passende wijze te behandelen.

Wie de behandeling aan de overzijde van begin tot einde doorneemt, wordt allicht getroffen door het basisstramien dat kenmerkend is voor veel overgeleverde vertellingen, namelijk veel onoverzichtelijke schermutselingen tussen positieve en negatieve krachten, eindigend met de overwinning van de eerste. De lijnen van de logica zijn voor dit "eind goed, al goed" meestal niet toereikend. Zo tegen de ontknoping is vaak een klein of groot wonder nodig om alles op zijn

pootjes terecht te laten komen. Zo ging het ook met het dit wetsontwerp.

Bij het begin van de behandeling, toen het nog gewoon "Opheffing van de Raden van Arbeid" heette, vermocht het de vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Tweede Kamer op geen enkel punt tot zelfs maar een positieve grondhouding te bewegen. Aan het einde van de rit werd het wetsvoorstel niettemin met algemene stemmen aangenomen. Welk wonder heeft zich hier nu voltrokken? Was het de overtuigingskracht van de staatssecretaris? De stukken, tot en met de Handelingen van de plenaire behandeling op 3 september, wijzen niet bepaald in die richting, al kon de staatssecretaris een grote vaardigheid in het naar zich toe redeneren niet worden ontzegd. Waren het dan misschien de aangenomen moties en amendementen? Dat is waarschijnlijker, Voorzitter. Deze, zo is de indruk van mijn fractie, tastten de plannen van de staatssecretaris nogal fundamenteel aan. De opheffing werd een fusie. Het veranderingsproces kreeg een voorlopig karakter in afwachting van de definitieve koers die nog zal worden uitgezet voor de uitvoeringsstructuur van de totale sociale zekerheidswetgeving.

Wat bleef, is het aantal arbeidsplaatsen dat zal vervallen. Men kan ook spreken over de mensen die ontslagen zullen worden. Maar dat, zo stelt de staatssecretaris, heeft met deze opheffing, pardon: fusie, niet veel te maken. Dat is een gevolg van de automatisering.

En zo is het misschien geen wonder, die voor de staatssecretaris goede afloop van de behandeling aan de overzijde, maar gewoon een pragmatisch meebuigen, de besluitvorming tot op zeer grote hoogte tot non-besluitvorming laten verworden. Hoewel, de zegswijze "we dronken een glas, we deden een plas en lieten de zaak zoals hij was" is ook niet helemaal van toepassing. Ik kom daar nog op terug.

Eerst keer ik terug naar het sprookje over de keizer en zijn nieuwe kleren. U kent het verhaal wellicht. Twee wevers melden zich bij het paleis met de boodschap, dat zij prachtige stoffen kunnen maken. "Niet alleen dat de kleuren en het patroon al bijzonder mooi waren, doch de kleren die men van deze stoffen maakte, bezaten de wonder-

lijke eigenschap onzichtbaar te zijn voor iedere domoor en voor allen die niet deugden voor hun baantje. "Dat zouden nog eens mooie kleren zijn", dacht de keizer. "Als ik zulke kleren had, zou ik er achter kunnen komen wie in mijn rijk wel of niet deugt voor zijn werk. Ik zou de verstandigen van de dommen kunnen onderscheiden. Ja, die stof moet dadelijk voor mij geweven worden." En hij gaf de wevers een flink handgeld om met hun werk te beginnen. Ze maakten twee weefstoelen in orde en deden alsof ze werkten, maar ze hadden niets op hun getouw. En ze werkten maar door aan die lege getouwen, tot diep in de nacht."

Mijnheer de Voorzitter! Ik kom tot enkele basispatronen, die het kabinet in dit wetsontwerp gegeven heeft. Het eerste heet deregulering. Hoe was het voor dit wetsontwerp? De Sociale Verzekeringsbank en de Raden van Arbeid zijn grosso modo belast met de uitvoering van de AOW, de AWW en de AKW. De uitvoeringsorganisatie is geregeld in de Wet op de Sociale Verzekeringsbank en de Raden van Arbeid. Van echte ruzie is, geloof ik, nooit sprake geweest. Verder liep het wel aardig.

Wat de uitvoering van de volksverzekeringen in hoge mate gekoppeld is aan de aard van de wet- en regelgeving op dit gebied, zal niemand bestrijden. Regelgeving en uitvoering daarvan hangen dus nauw met elkaar samen, zeker wanneer men de cliënt, de burger, centraal blijft stellen zoals de staatssecretaris herhaalde malen benadrukt in de stukken. Met andere woorden: wie de regels stelt, ontkomt niet aan verantwoordelijkheid voor de uitvoering ervan. Niet alleen op het gebied van de volksverzekeringen blijkt echter in de praktijk, dat aan die samenhang tussen regelgeving en uitvoering nogal eens iets schort. Ik wil niet meteen wijzen naar de perikelen rond de studiefinanciering. Dat is zo langzamerhand een stoplap, hoewel er nu misschien anders wordt gedacht over de suggestie van mijn partijgenoten aan de overzijde om gebruik te maken van de regionale infrastructuur van de Raden van Arbeid. Tussen gelijk hebben en gelijk krijgen zit een vrij groot gat als je in de oppositie zit.

Actueler en dichterbij het onderhavige wetsontwerp wil ik refereren aan de problemen bij bijvoorbeeld de uitvoering van de NWW. Op de jaarvergadering op 20 november van

de Bedrijfsvereniging Bank- en Verzekeringswezen, Groothandel en Vrije Beroepen, schetste voorzitter Diepeveen de problemen bij de uitvoering van de NWW. "Op een aantal punten niet uitvoerbaar en veel te ingewikkeld", luidde zijn beknopte oordeel over die regelgeving.

Naar mijn mening kan vanuit de complementaire verantwoordelijkheid voor regelgeving en uitvoering niet aan dit soort signalen voorbij worden gegaan. Ik wil daarmee overigens niet zeggen, dat de uitvoering zelf ook door de overheid ter hand moet worden genomen. Maar niet zelf uitvoeren, betekent niet ook automatisch dat de verantwoordelijkheid verdwenen is en dat je dus de handen er vanaf kunt trekken.

Ik keer terug naar de uitvoering van de demografische verzekeringen. Welk positief effect voor de burger mogen wij van dit wetsvoorstel verwachten? Betekent het een verbetering ten opzichte van de oude situatie? Ik zal wel tot de domoren uit het sprookje behoren, maar ondanks de forse dosis verbale cliëntgerichtheid in de antwoorden van de staatssecretaris vermag ik niet in eenvoudig Nederlands te formuleren wat de burger met deze dereguleringsopspiet. "Er moet gestreefd worden naar vermindering en vereenvoudiging van regelingen via de centrale overheid", staat er. "Het onderhavige wetsvoorstel leidt tot een vermindering van dergelijke regelgeving met betrekking tot de verdeling van de werkzaamheden." Is dat niet wat mager als de kranten vol staan met klachten van uitvoeringsinstellingen, die met de regelgeving als zodanig niet uit de voeten kunnen? Getuigt selectieve deregulering — namelijk alleen waar het de uitvoeringspraktijk betreft — niet van distantiëring van de regelstellende overheid van een adequate — noem het cliëntgerichte — uitvoering van die regels? Dat deze vraag retorisch is, bewijst het antwoord van de staatssecretaris op de vraag of hij voornemens is, tijdens het reorganisatieproces de vinger aan de pols te houden, respectievelijk te toetsen of de uitkomsten voldoen aan de gestelde criteria, namelijk cliëntgerichtheid en doelmatigheid. De SVR toetst marginaal, zo stelt de staatssecretaris. Hij zal dus niet nader toetsen. Naar het oordeel van mijn fractie gaat deze distantie een stap te ver. Het stellen van regels is

onverbrekelijk verbonden met het nemen van verantwoordelijkheid voor een optimale uitvoering en voor het stellen van voorwaarden daarvoor. Die verantwoordelijkheid weg-dereguleren is allesbehalve cliëntgericht en is, naar de huidige praktijk op andere beleidsterreinen laat zien, ook niet doelmatig. Graag krijg ik hierop een reactie. Bij voorkeur krijg ik dan een iets realistischer reactie dan die van de oude, eerlijke minister uit het sprookje van Andersen, die in opdracht van de keizer poolshoogte ging nemen bij de wevers. "Herenmijntijd" dacht de oude minister en hij sperde zijn ogen wijd open. "Ik zie waarachtig niets." Maar dat zei hij niet. "Nu, hebt u er iets op te zeggen?", vroeg de ene wever. "O, het is keurig, kostelijk lief", antwoordde de minister en keek door zijn bril. "Wat een patroon, wat een kleuren! Ja ik zal de keizer vertellen dat ik er buitengewoon mee in mijn schik ben." "Nu, dat doet ons plezier", zeiden de wevers en toen noemden ze de kleuren op en legden ze het zeldzame patroon uit. De minister lette goed op om het de keizer te kunnen overbrengen ... en dat deed hij ook.

Mijnheer de Voorzitter! Een tweede patroon in het weefsel van dit wetsvoorstel betreft de toekomst. Evenals de deregulering is het niet meer dan een heel dun draadje. Hoewel, het zou gouddraad kunnen blijken te zijn als de staatssecretaris door middel van beantwoording van de vragen de echtheidsproef weet te leveren. De toekomst heeft een aspect van korte en een aspect van lange termijn. Op de korte termijn gaat het om een integratieproces en om personeelsconsequenties. Op de lange termijn gaat het om een moment dat volgens de memorie van antwoord ver in de toekomst ligt, namelijk als ook de reorganisatie van de uitkeringsorganisatie van de werknemersverzekeringen zal zijn afgerond.

Eerst de korte termijn. Het gaat om twee partners, te weten de Raden van Arbeid en de Sociale Verzekeringsbank. Aanvankelijk zou de een worden opgeheven, maar nu gaat het om een fusie die, als ik het goed heb, iets weg heeft van een onvrijwillige overname. Blijkens de antwoorden op vragen van de VVD in de memorie van antwoord gaat het om een fusie op het niveau van de werkorganisatie, terwijl er tevens staat dat bestuurlijk niet kan worden gespro-

ken van een fusie. De Raadscolleges worden opgeheven en het bestuur van de Sociale Verzekeringsbank blijft in dezelfde samenstelling bestaan. Toch betekende die amendering bij de besluitvorming aan de overzijde meer dan een cosmetische aanpassing. Tenminste, dat hopen we maar. Nu, zoals ik hiervoor heb aangegeven, de verantwoordelijkheid voor de reorganisatie geheel is doorgeschoven naar de beide meer of minder hartelijk samenlevende partners, is het, om in ieder geval een idee te hebben van de vermoedelijke uitkomst, van belang om te weten hoe Raden van Arbeid en Sociale Verzekeringsbank hebben gereageerd op deze besluitvorming. Ook in de nota naar aanleiding van het verslag kon hierover blijkbaar geen duidelijkheid worden verschaft. Misschien is daarover nu iets meer te zeggen? De besluitvorming heeft namelijk allicht ten gevolge dat er in de machtsverhoudingen tussen beide partners een verschuiving is opgetreden of nog optreedt. Onder verwijzing naar het emancipatiebeleid stel ik vast dat daar soms vergaande consequenties uit voortvloeien. Of was in het huwelijk van de Raden van Arbeid en de Sociale Verzekeringsbank de mondigheid van partners al via huwelijkse voorwaarden geregeld?

Voor een beschouwing van de personeelsproblematiek die op korte termijn ook een rol speelt, kan ik helaas geen gebruik maken van het sprookje van Andersen. Daarvoor is een aanzienlijk Grimm-iger benadering op zijn plaats. Wij vinden het bepaald ergerniswekkend om te moeten constateren dat de cijfers met betrekking tot de, wat eufemistisch heeft, te vervallen arbeidsplaatsen in de relatief korte looptijd van dit wetsvoorstel zo sterk fluctueren. Wij benoemen dat met de term "ergerniswekkend" omdat het niet om pondjes suiker of zakken aardappelen gaat, maar om mensen. Wij proeven eruit dat een werkelijk inzicht in de consequenties van regelgeving, in de gevolgen van automatisering en in een invulling van het begrip "cliëntgerichtheid" die verder gaat dan een bereikbaar loketje ontbreekt.

De constatering in de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer dat het gaat om gedwongen ontslagen van ongeveer 500 personen, onder conditie van een geïntegreerd personeelsbeleid, een natuurlijk

verloop van 6% en een maximale mobiliteit, wordt in de memorie van antwoord aan de Eerste Kamer weer wat afgezwakt doordat wordt gewezen op vermoedelijk "positieve effecten" van de nieuwe regelgeving; positief in dit geval ten aanzien van de aantallen weer noodzakelijk te vervullen vacatures die ontstaan na realisering van voorgenomen regelgeving. Later, in de jaren negentig, dat wel!

De staatssecretaris moet het ons niet kwalijk nemen, als wij constateren dat het "beleid" ter zake nauwelijks die naam verdient. Er is, althans naar onze indruk, niet of nauwelijks gezocht naar oplossingen buiten de kring van Raden van Arbeid en Sociale Verzekeringsbank. Voor zover zich oplossingen laten denken, ontbreekt relevante informatie. Met ons is de staatssecretaris bij voorbeeld van mening dat de werkzaamheden in de uitvoeringsorganisaties van demografische verzekeringen en van werknemersverzekeringen zozeer vergelijkbaar zijn dat uitwisselbaarheid van personeel mogelijk zal zijn. Dan hebben we het niet alleen over de mogelijkheden hier en nu, maar ook over die in de toekomst. Wie de personeelsproblematiek immers serieus neemt, had wel eens kunnen overwegen of deze operatie niet beter zou kunnen wachten totdat er meer inzicht in het totaal verkregen zou zijn. Maar nee, onder verwijzing naar — ik citeer uit de nota naar aanleiding van het eindverslag, pagina 1 — "een dynamisch proces van veranderingen dat enerzijds voortvloeit uit fundamentele wijzigingen in de regelgeving en anderzijds uit factoren zoals de voortschrijdende automatisering van de administraties", wordt vastgesteld dat er geen cijfers voorhanden zijn met betrekking tot de totaliteit van de uitvoering van de sociale-verzekeringswetten, zo min als overigens aangegeven kan worden hoe nu precies berekend wordt hoeveel mensen hun baan zullen verliezen als gevolg van de automatisering, hoe prognoses tot stand komen en op welke wijze een verhoging van de dienstverlening aan de burgers wordt verdisconteerd.

"Fundamentele wijzigingen in de regelgeving" en "voortschrijdende automatisering", alsmede die befaamde "cliëntgerichtheid", zijn toch geen natuurverschijnselen! Ze zijn voorwerp van beleid, mag ik

aannemen, van een afweging ter zake van een optimum van wat en hoe en door hoeveel mensen regels moeten of kunnen worden uitgevoerd. Nu wordt minstens de verdenking gewekt dat de werknemers op die afwegingsbalans een factor van geen of weinig gewicht vormen. Zeker, er worden wel mogelijkheden voor hen gezien in een aanpalende sector werk te vinden, maar wanneer en voor hoeveel van hen dat een oplossing biedt, ja, dat weet het kabinet ook niet. Daarover ontbreken de gegevens!

Had er, nogmaals, niet beter gewacht kunnen worden totdat er wat meer inzicht verkregen was? Wat was eigenlijk de urgentie van deze fusie? Wij hebben het, ook na raadpleging van de stukken van de behandeling in de Tweede Kamer, niet kunnen achterhalen. Zoals wij ook met belangstelling hebben gezien dat de beantwoording van de vraag van D66, of misschien vrouwelijke personeelsleden, met name in de kinderbijslagsector, het meest in hun werkgelegenheid bedreigd worden, in de loop van de behandeling geruisloos is afgevoerd. Mijn vraag is: hoe verhoudt zo'n handelwijze zich met allerlei ander beleid, zoals het emancipatiebeleid en het beleid ter zake van her- en bijscholing van werknemers ten behoeve van automatiseringsprocessen? Verbale intenties worden immers pas geloofwaardig als ze ook in praktische situaties blijken te functioneren.

Ronduit cynisch wordt het als wij kijken naar het noodzakelijke integratieproces op korte termijn. Iedereen weet dat voor een succesvol veranderingsproces, zoals het onderhavige, een maximale inzet is vereist van betrokken werknemers. Hun inzet en motivatie zijn goeddeels bepalend voor het resultaat. En zeker indien als *conditio sine qua non* de "cliëntgerichtheid" geldt, ook in de overgangperiode, vraagt dat het nodige van de mensen die het werk moeten doen. Het is een understatement te stellen dat van mensen die hun baan dreigen te verliezen niet verwacht mag worden, dat hun motivatie om mee te werken aan veranderingen optimaal is. De staatssecretaris daarentegen heeft er "het volste vertrouwen in dat in de overgangsfase alle taken naar behoren vervuld zullen worden". Wij zijn geïnteresseerd in de diepere

gedachte waarop hij deze optimistische mensvisie baseert. Ook de vraag naar het aantal mensen met welke functies dat thans in hun werkzekerheid wordt bedreigd, is overigens onbeantwoord gebleven. En dat is jammer, want in de memorie van antwoord wordt optimistisch gesteld "dat het niet denkbeeldig is dat de bedreiging van de werkzekerheid het vrijwillig verloop zal stimuleren." Het is dan natuurlijk wel interessant of dat vrijwillige verloop zal plaatsvinden in functies waarvan een kwalitatief optimale vervulling cruciaal is voor het veranderingsproces of niet. Gegeven de onzekere toekomst in de uitvoerings sfeer van de sociale verzekeringswetten in het algemeen, is het dus ook niet bekend of juist "schaarse personen" zullen vertrekken. Ik heb wel eens gehoord, dat het in dit soort situaties meestal niet de slechtsten zijn die het eerst opstappen. Wellicht komt er straks dus weer een premiebeleid voor moeilijk te werven types, die nu op natuurlijke wijze afvloeien. Maar goed, de deregulering maakt dat dit straks niet meer tot de overheidsverantwoordelijkheid behoort.

Mijnheer de Voorzitter! Ik kom tot het derde onderdeel van het toekomstpatroon in dit weefsel: wat moet het allemaal uiteindelijk worden? Daarover is aan de overzijde al het nodige gezegd. Ik zal het niet overdoen, maar wil slechts onze verbazing uitspreken over de lichtzinnigheid waarmee thans een veranderingsproces in gang wordt gezet van een deel van het geheel, zonder dat over de gewenste totaaluitkomst iets meer bestaat dan weinig omringde ideeën. Deelreorganisaties zullen geen belemmeringen opleveren voor de toekomstige uitvoeringsstructuur. De staatssecretaris zal daar alert op zijn, volgens de Handelingen van de Tweede Kamer. Verder dan een toegezegde visie met uitgangspunten in het eerste kwartaal van 1988 ben ik niet gekomen. Voorts wordt, zoals ik hiervoor opmerkte, niet door de staatssecretaris getoetst. Misschien kan hij nog even uitleggen hoe dat nu zit? Wij zien het niet. Zoals ook overigens de keizerlijke ambtenaren van Andersen niets zagen, maar wel wat te berde brachten. "Is het niet prachtig?", vroegen de twee eerlijke beampten. "Ziet Uwe Majesteit het prachtige patroon? De kostelijke kleuren?" En ze wezen op de lege

weefstoel in het vaste geloof, dat de anderen de stof wél konden zien. "Dat is een mooie boel", dacht de Keizer, "ik zie helemaal niets. Dat is verschrikkelijk. Zou ik dan dom zijn? Dat zou het vreselijkste zijn wat me kon overkomen." "O, het is buitengewoon aardig", zei hij. "Het draagt mijn allerhoogste goedkeuring weg." Hij knikte tevreden en bekeek het lege weefgetouw, want hij wilde niet laten blijken, dat hij niets kon zien. Zijn gevolg keek zich de ogen uit maar zag niet meer dan de anderen. Doch allen zeiden het de Keizer na: "O, het is buitengewoon aardig."

Mijnheer de Voorzitter! Sprookjes zijn meestal niet waar, maar vaak hebben zij wel een kern van waarheid in zich. Het sprookje over de nieuwe kleren van de Keizer is in meer dan één opzicht exemplarisch voor de huidige politieke praktijk. Te gemakkelijk worden woorden als "deregulering" uit de kast getoverd. En iedereen roept: prachtig! Automatisering schijnt als een natuurramp of een zegen tot ons te komen. En iedereen roept: fantastisch! Of zegt berustend: tja, het is niet anders. Hoewel ik de laatste ben om tegen automatisering te zijn, het gemak waarmee verlies aan arbeidsplaatsen ermee verklaard wordt, is soms beangstigend. Je kunt er toch ook kwaliteitsverbetering mee nastreven? Automatisering is toch een middel en geen doel? Het gemak ook waarmee mensen hun identiteit verliezen als zij opgaan in een staatje van "te vervallen arbeidsplaatsen" is nauwelijks meer acceptabel, zeker niet als er geen goede onderbouwing bij te leveren is. Een begrip als "cliëntgerichtheid" is ook adembenemend. Alleen, wordt het niet eens tijd om dat begrip reëel in te vullen in plaats van het als legitimering te gebruiken? De geloofwaardigheid is in het geding en met dit wetsvoorstel is dat heel duidelijk te demonstreren.

Ik eindig met het slot van het sprookje van Andersen, dat tevens dienst kan doen als moraal van de reactie van mijn fractie op dit wetsvoorstel.

Zo liep de Keizer onder de schitterende troonhemel en alle mensen op straat en aan de ramen riepen: "Hoe onvergelijkelijk mooi zijn toch de nieuwe kleren van de Keizer! Wat een prachtige sleep draagt hij aan zijn gewaad! Hoe schoon is dat alles!" Niemand wilde laten blijken, dat hij niets zag, want dan zou hij ongeschikt zijn voor zijn betrekking of

oliedom zijn geweest. Geen van de gewaden des Keizers had ooit zo veel opgang gemaakt als dit. "Maar hij heeft helemaal niets aan!" riep eindelijk een klein kind. "Hemel! Hoor de stem van de onschuld", zei de vader en de een fluisterde tegen de ander wat het kind gezegd had. "Hij heeft helemaal niets aan; een klein kind zegt, dat hij helemaal niets aan heeft!" "Maar hij heeft ook werkelijk niets aan!" riep tenslotte het gehele volk. Dat trof de Keizer, want het volk scheen gelijk te hebben. Maar hij dacht bij zich zelf: De optocht moet ik toch tot het einde volgen! Nog trotser dan ooit tevoren liep hij verder en de kamerheren liepen achter hem en torsten de sleep, die er helemaal niet was. De keizer is alweer bijna op de helft van zijn route; bloot en wel. Terugfluiten heeft weinig zin. Misschien vat hij kou, misschien ook niet. Wij wandelen voorlopig belangstellend mee.

Hoewel op het eerste gezicht niet erg logisch: wij zullen ons niet tegen dit wetsvoorstel keren. Wij hebben aan onze opdracht voldaan en op de voornemens van het kabinet vanaf enige afstand gereflecteerd. Die reflectie leidt tot een negatief oordeel.

Maar, mijnheer de Voorzitter, het sprookje over de nieuwe kleren van de keizer gaat niet alleen op voor het kabinet; het geldt ook voor de besluitvorming op dit moment in deze Kamer. De amendering van de Tweede Kamer, die verbaal een opheffing omzette in een fusie, blijkt in de praktijk niet helemaal of helemaal niet — het is maar hoe je het bekijkt — te worden uitgevoerd. Ik verwijs naar het eerder aangehaalde antwoord van de staatssecretaris: "op bestuurlijk niveau blijft er sprake van opheffing; de fusie geldt alleen op werkniveau."

Ik kan mij er weinig anders bij voorstellen dan dat de zaak zich volgens het oorspronkelijke scenario is blijven ontwikkelen. Dat betekent, dat wie nu "nee" zegt tegen het wetsvoorstel een hoop ellende veroorzaakt, niet in de laatste plaats voor de mensen die in deze sector hun boterham verdienen. Nieuwe onzekerheden zullen in dat geval hun deel zijn; dat gunnen wij niemand. Zonder enige vreugde zullen wij dus instemmend met dit wetsvoorstel, doch onder aantekening dat hiermee de waarde — of liever onwaarde — van de besluitvorming eens te meer wordt gedemonstreerd.